

Länsstyrelsens omhändertagande av katt och hund

Pontus Jansson

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Uppsala 2023

Länsstyrelsens omhändertagande av katt och hund

The County Administrative Board's custody of cats and dogs

Pontus Jansson

Handledare: Jenny Yngvesson, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Bitr. handledare: Alexandra Røjder, Länsstyrelsen Västmanland

Examinator: Katja Lundqvist, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i biologi, G2E

Kurskod: EX0867

Program/utbildning: Etologi och djurskydd - kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2023

Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.

Nyckelord: djurskydd, djurskyddshandläggare, lagstiftning, lidande, omhändertagande, avlivning, överlåtelse, Länsstyrelsen

Sveriges lantbruksuniversitet

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Abstract

In Sweden animal protection falls under the responsibilities of the County Administrative Board. And the employees working for the animal protection unit in the County Administrative Board are responsible for making sure that the animal owners show the animals respect and protect them from unnecessary harm. This is done through legislation dictating how the animals are supposed to be treated and cared for. The legislation put in place covers everything from farm animals to animals held within families like dogs and cats, in fact it covers all animals held in captivity by man. If animals suffer and come to harm from the actions of their owner, and it's considered hopeless that this suffering will end, animal welfare officers from the County Administrative Board may have to step in and remove the animal from the custody of its owner. Afterwards the animal welfare officers will have to decide what to do with the animal, they can transfer the animal to a shelter or someone willing to adopt the animal, they can also sell it or lastly decide to euthanize the animal. Every decision made is done so based on the animal welfare legislation, and the health status of the animal in question, which determines how attractive the animal may be if put up for adoption or transfer. During the time the animal is taken into custody, and a decision is made, many other stakeholders work in unison with the County Administrative Board to make sure everything goes smoothly, these other stakeholders may be transportation companies, farmers, animal shelters, police, and veterinarians. All of them plays different, yet important parts in making sure animals get the protection they need.

Keywords: animal protection, animal welfare officer, legislation, suffering, taking animals into care, euthanasia, transfer, collaborations, County Administrative Board

Innehållsförteckning

Figurförteckning	6
Förkortningar	7
1. Inledning	8
1.1 Omhändertaganden	9
1.2 Djurskyddets samarbeten	10
2. Syfte	11
2.1 Frågeställningar.....	12
3. Material och metod	13
4. Resultat	15
4.2 Vad kan leda till ett omhändertagande?	20
4.3 Hur kan samarbetet mellan länsstyrelsen och andra aktörer gå till vid omhändertaganden?	24
5. Diskussion	26
5.1 Beslut efter omhändertagande.....	28
5.2 Samarbeten.....	30
5.3 Etiska aspekter.....	31
5.4 För och nackdelar med metoden	32
5.5 Framtida undersökningar	33
6. Slutsats	35
Referenser	36
Populärvetenskaplig sammanfattning	38
Tack	40
Bilaga 1Error! Bookmark not defined.

Figurförteckning

Figur 1. Antal omhändertagna katter och hundar i de nämnda länen.....	15
Figur 2. Antalet omhändertagande beslut som är planerade respektive omedelbara.	16
Figur 3. Länsstyrelsen ställningstagande efter omhändertagande (Det vill säga, vad som ska ske efter omhändertagandet). I de flesta ärenden som leder till omhändertaganden, så är länsstyrelsens ställningstagande att djuren överläts eller säljs	17
Figur 4. Procentuellt antal avlivade individer efter alla omhändertagande av katt och hund i Södermanland.....	18
Figur 5. Procentuellt antal avlivade individer efter alla omhändertagande av katt och hund i Dalarna.....	18
Figur 6. Procentuellt antal avlivade individer efter alla omhändertagande av katt och hund i Västerbotten.....	19
Figur 7. Procentuellt antal avlivade individer efter alla omhändertagande av katt och hund i Jämtland.....	19
Figur 8. Svar på fråga 1. Vad är den vanligaste anledningen till att ett djur omhändertas?	20
Figur 9. Svar på fråga 2. När skulle du bedöma ett djur vara i sådant tillstånd att ett omedelbart omhändertagande behöver ske?.....	21
Figur 10. Svar på fråga 3. Efter ett omhändertagande, hur görs bedömningen huruvida ett djur ska säljas, överlåtas eller avlivas?	22
Figur 11. Svar på fråga 4. Vid vissa omhändertaganden så får ägaren tillbaka sitt djur, vad skulle kunna leda till att djuret lämnas tillbaka?.....	23

Förkortningar

DL	Djurskyddslagen (2018:1192)
HPA	Hypothalamus-pituitary-adrenal gland

1. Inledning

I Sverige finns det idag 798 000 registrerade hundägare (Jordbruksverket, 2023). Och ett stort antal kattägare som inte går att sätta exakta nummer på, då registrering av katter fortfarande är nytt. De flesta av dessa djurägare har bra djurhållning. Men i de fall då djurhållningen inte fungerar och djur far illa som en konsekvens, då är det länsstyrelsens djurskyddsmyndighet som kommer in och kontrollerar djuren. Djurskyddet ska genom djurskyddslagen (2018:1192) härnäst kallas DL, säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djur. Intresset för djurens välfärd är också något som ökat i Europa och 77% ville se en förbättring på området (Lundmark *et al.*, 2014). Djurskyddslagstiftningen är tänkt att förebygga att djur far illa och se till att djur mår både fysiskt och psykiskt bra (Jordbruksverket, 2023). Redan 1944 togs en lagstiftning fram i Sverige som en förebyggande åtgärd mot grymhet och onödigt lidande för djur (Lundmark *et al.*, 2014). Förebyggandet kan ske genom att djur får möjlighet att utföra de beteenden som djuren är starkt motiverade till att göra (Prop 2017/18:147). De flesta djur har också egna föreskrifter och allmänna råd som kan hittas hos Statens jordbruksverk, dessa föreskrifter hjälper också till i förebyggande syfte och täcker områden som djurens miljö, utfodring, mått på inhägnader, vård, ett exempel på en sådan föreskrift är Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter. Dessa föreskrifter är mer djupgående jämfört med DL. Onödigt lidande kan innebära allt från att djuret inte får den veterinärvård som behövs om det är sjukt, till att djuret blir misshandlat eller kanske övergivet. Bateson (1991) beskrev lidande som fysiskt lidande eller obehag orsakat av skada eller sjukdom. Bateson (1991) beskrev också att lidandet kan manifesteras sig genom känslomässigt lidande eller stress. Hur negativt ett djur påverkas av dessa problem kan skilja mellan individer och omständigheter (Bateson, 1991). Lidandet kan manifesteras sig genom att djuret undviker rörelse, eller att djuret har en låg reaktionsförmåga (Bateson, 1991). Eller så visar det sig psykiskt genom att djuret börjar utveckla stereotypier som visar sig fysiskt i ett försök att hantera den situation det befinner sig i (Garner, 2005). Stommen till djurskyddsarbetet är den svenska lagstiftningen och de föreskrifter som rör det specifika djurslaget. Lagstiftningen är ett verktyg så att djurägare ska veta var miniminivåerna ligger samt en måttstock när djurskyddskontrollanterna kontrollerar att lagstiftningen följs. Lagstiftningen ger länsstyrelsens djurskyddshandläggare möjligheten att utföra sitt arbete. Utan

lagstiftningen skulle djurskyddshandläggarna sakna den befogenheten de behöver för att ställa de krav som anses nödvändiga ur djurskyddssynpunkt. Under 8 kap, 1 § i DL så visar lagen att de offentliga kontroller som länsstyrelsens djurskydd utövar på delegering från regeringen sker enligt vad som står i DL.

1.1 Omhändertaganden

Djurskyddet har många delar, men fokus i det här arbetet kommer vara kring omhändertaganden genom DL, inte omhändertaganden genom lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Här kan man säga att djurskyddslagstiftningens förebyggande syfte inte har fungerat utan ett onödigt lidande har uppstått av någon anledning. Omhändertaganden är ärenden som kan väcka starka känslor hos alla parter inblandade, inte minst för personen som får sitt djur omhändertaget. För många är djuren en familjemedlem (Walsh, 2009), men lagstiftningen i Sverige ser djur som egendom (Striwing, 1998). Ett omhändertagande kan därför upplevas som väldigt kränkande, då en myndighetsperson kommer till djurägarens hem för att omhänderta denna familjemedlem som har ett stort känslomässigt värde för ägaren, men som ur lagstiftningsperspektivet endast är en egendom. Djurskyddshandläggarna har befogenhet att omhänderta djur när vissa dokumenterade brister finns för djuret eller djuren. Det finns två olika typer av omhändertagande djurskyddshandläggarna kan använda sig av. Antingen genom 9 kap. 5 § i DL, som har tre punkter som lägger grunden till att djuret omhändertas. Dessa är om,

1. *”Djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta rättas inte till efter tillsägelse av kontrollmyndigheten”.*

2. *”Ett beslut som har meddelats enligt 8 kap. 9 § DL inte följs och beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt”.*

3. *”Ett beslut om djurförbud enligt 1 § eller ett beslut om avveckling av djurinnehav enligt 3 § inte följs”.*

Endast en av dessa behöver vara uppfyllda för att ett omhändertagande ska kunna ske. Denna typ av omhändertaganden brukar klassas som planerade och är inte lika tidskänsliga som den andra typen. Den andra typen av omhändertagande sker genom 9 kap. 6 § i DL som även den har tre punkter, varav minst en måste vara uppfylld ihop med att djuret är utsatt för ett lidande för att länsstyrelsen ska kunna göra ett så kallat omedelbart omhändertagande. Punkterna för 9 kap. 6 § DL är följande:

1. *”Det bedöms vara utsiktslöst att lidandet för djuret blir avhjälpt”.*

2. *”ägaren till djuret är okänd eller kan inte nås, eller”.*

3. *”det i övrigt bedöms vara absolut nödvändigt från djurskyddssynpunkt”.*

Dessa typer av omhändertaganden är mer tidskänsliga och måste därför ske omedelbart då man, bedömer att, enligt första punkten det är utsiktslöst att djurets lidande blir avhjälp, men lidandet är även centralt för punkt 2 och 3, Lidandet är alltså det är första kriteriet som måste vara uppfyllt för att omhändertagandet ska ske. Efter omhändertagandet kommer länsstyrelsen att undersöka och bedöma djuret för att sedan besluta genom 9 kap. 8 § DL, om vad som ska ske med djuret. Djuret kan antingen säljas/överlåtats, avlivas eller i vissa fall lämnas tillbaka till ägaren. Just avlivning av sällskapsdjur kan vara ett kontroversiellt ämne, och vissa av de som fått djuren avlivade skriver i frustration på tex forum i sociala medier att länsstyrelsen saknat befogenhet för avlivningen. Kunskap och fakta gör att djurägare kan förstå varför beslut tas och djur omhändertas. Därför kan det anses vara viktigt att titta på hur många djur som omhändertas, och försöka ta reda på vilken procent av dessa omhändertagna djur som faktiskt får ett beslut om avlivning. Kunskap om vilka orsaker som vanligtvis ligger till grund bakom besluten, skäl som finns för beslut och en analys av om besluten är korrekta är viktiga delar för att öka förståelsen.

1.2 Djurskyddets samarbeten

En annan del i djurskyddsarbetet är samarbetet som sker med andra myndigheter eller aktörer som på något sätt hjälper till vid omhändertaganden. Det är av vikt att belysa deras arbete för att djurskyddet ska upprätthållas, vare sig det handlar om uppställningsplatser som djuren kan överlåtats till, veterinär som kan undersöka djuren och ställa en fysisk diagnos eller polis som ger handräckning till djurskyddshandläggare när situationer blir hotfulla. Polishandräckning kan också behövas i situationer där djurskyddshandläggare nekats tillträde till de utrymmen där djuren finns. Enligt 8 kap. 12 § i DL så har djurskyddshandläggare rätt till tillträde i de områden, anläggningar, byggnader och lokaler där djur kan antas hållas eller som berör djurhållningen. Om djurägaren nekar djurskyddshandläggarna tillträde så saknar de befogenhet att tvinga sig in, och måste då tillkalla polis som har den befogenheten och enligt 8 kap. 16 § DL ska polisen lämna den hjälp som behövs för att en myndighet ska kunna utöva offentliga kontroller och verkställa beslut enligt djurskyddslagen.

2. Syfte

Syftet med studien är att bidra till förståelsen för det svenska djurskyddsarbetet. Detta arbete fokuserar på vanliga orsaker till att ett djur omhändertas, samt hur viktigt samarbetet med utomstående organisationer kan vara för att ge djuren nya hem. Studien kommer samtidigt undersöka hur många djur som omhändertagits i de olika länen under 2022, och hur många hundar och katter som omplacerats eller avlivats till följd av dessa omhändertaganden. Detta är av intresse då omhändertaganden av just sällskapsdjur som hund och katt är något som skapar mycket känslor och debatt hos allmänheten, och det är ett ämne där mycket missinformation råder från exempelvis nätforum, speciellt om ett djur avlivats. Så genom att visa orsaker och statistik kring omhändertagande och avlivningar kan det förhoppningsvis leda till diskussioner med en faktabaserad grund, som i sin tur kan förbättra djurskyddsarbetet i framtiden, för både människorna och djuren som är inblandade.

2.1 Frågeställningar

De frågor som studien avser svara är

1: Hur många av de hundar och katter som länsstyrelsen omhändertar avlivas respektive omplaceras?

2: Vad kan leda till att länsstyrelsen väljer att omhänderta ett djur?

3: Hur kan samarbetet mellan länsstyrelsen och andra aktörer gå till vid omhändertagande?

3. Material och metod

Arbetet var en kombination av sammanställning av allmänna handlingar från länsstyrelserna, enkät till länsstyrelserna samt fördjupande intervjuer med ett fåtal handläggare.

För frågeställning 1, om hur många djur som avlivas eller omplaceras, skickades förfrågan om uppgifter angående omhändertaganden av katt och hund under året 2022 via mail. I mailet begärdes också uppgifter om antalet avlivningar som skett under året. Handlingar och beslut tillhörande omhändertaganden efterfrågades också, detta för att försöka följa händelseförloppet från att djuret omhändertas tills vad som sker därefter. Mailet skickades ut till 20 av de 21 länsstyrelserna i Sverige, Skåne valdes bort då jag hade en missuppfattning att smuggelhundar som omhändertas och avlivas i samband med gränskontroller skulle påverka resultatet, men ansvaret ligger inte hos länsstyrelsen och Tullverket, utan hos Jordbruksverket och Tullverket, Skåne hade därför kunnat vara med precis som resterande länsstyrelser.

Svaren från de län där antalet omhändertagna katter och hundar kunde utläsas, skrevs in i Excel för sammanställning. Separata diagram gjordes för de län som kunde bidra med information om både antalet omhändertagna djur och antal avlivningar och omplaceringar. Efter att ha granskat de förelägganden som begärdes ut, så skrevs sammanfattningar av handlingarna och besluten, med fokus på orsakerna till omhändertagandet, eller beslutet om vad som skedde därefter. Också dessa sammanställdes i Excel.

För frågeställning 2, om vad som kan leda till ett omhändertagande, och frågeställning 3, om hur samarbetet mellan länsstyrelsen och andra aktörer kan gå till vid omhändertagande, så skapades en kort enkät som även den skickades ut via mail.

Enkäten bestod av dessa frågor och skickades ut till alla länsstyrelser i Sverige.

1: Vad är den vanligaste anledningen till att ett djur omhändertas?

2: När skulle du bedöma ett djur att vara i sådant tillstånd att ett omedelbart omhändertagande behöver ske?

3: Efter ett omhändertagande, hur görs bedömningen huruvida ett djur ska säljas, överlåtas eller avlivas?

4: Vid vissa omhändertaganden så får ägaren tillbaka sitt djur, vad skulle kunna leda till att djuret lämnas tillbaka?

5: Hur viktigt är samarbetet med andra aktörer vid omhändertaganden, exempelvis katthem och hundstall?

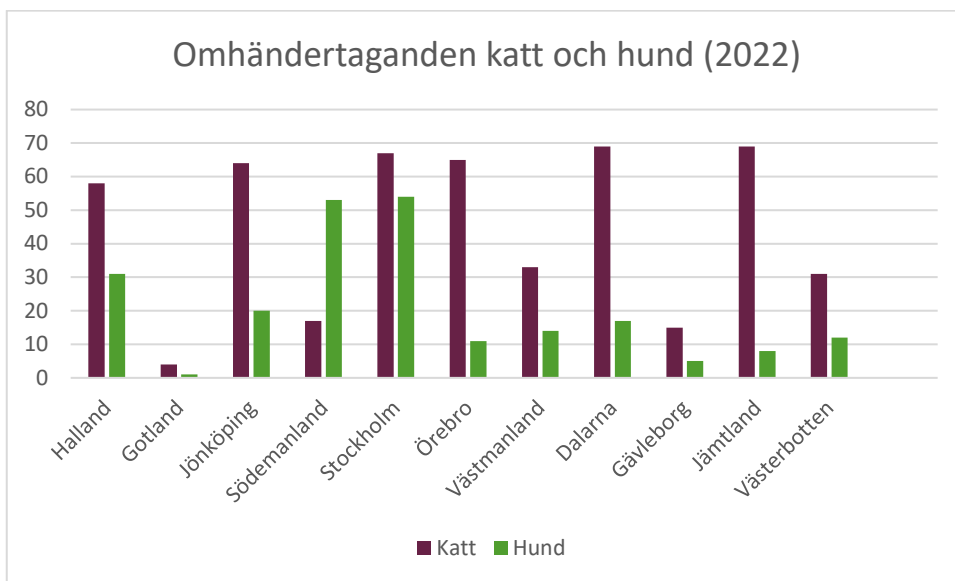
6: Hur kan samarbetet med dessa aktörer gå till?

Länsstyrelsen i Västmanland och Uppsala valdes också ut för mer djupgående intervjuer, där 4 djurskyddshandläggare intervjuades på Västmanlands länsstyrelse och 1 på Uppsalas, detta gjorde följdfrågor eller förtydliganden möjligt. Intervjuerna skedde med enkäten som grund och intervjuerna spelades in efter samtycke. Detta underlättade att gå tillbaka och se vad som faktiskt sagts under intervjun för att ge mer exakta svar i arbetet.

4. Resultat

Alla 20 länsstyrelser svarade på mailet som skickades ut med olika svar, vissa nämnde att de inte förde sådan statistik, medan andra inte kunde ge ut all information då det var för omständligt och skulle ta för mycket av deras tid, ett vanligt svar för antalet individuella djur. Figurerna visar därmed den information de olika länen kunde bidra med, vilket är varför antalet län skiljer i figurerna.

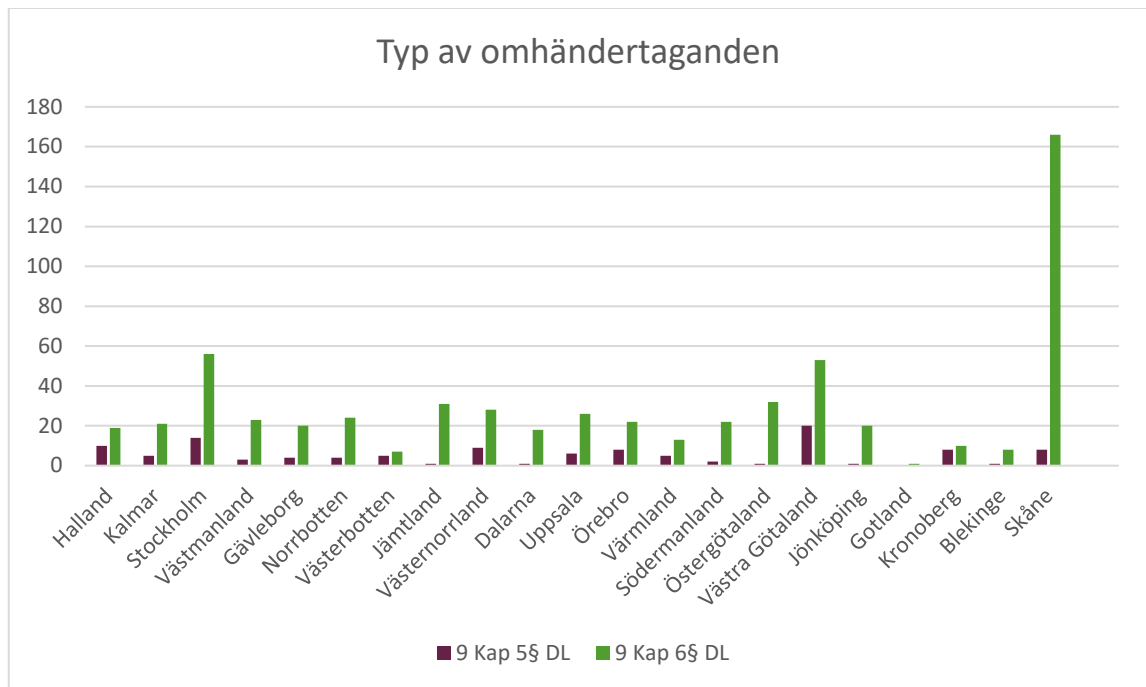
4.1 Hur många djur avlivas eller omplaceras?

Figur 1. Antal omhändertagna katter och hundar i de nämnda länen.

Genom (Fig. 1) kan man se att det omhändertas betydligt fler katter än hundar, med undantag för Södermanlands län, där hundar omhändertas i större utsträckning än katter. I Stockholm beräknas det omhändertas ungefär lika många katter som hundar. Ett av ärendena som berörde hund gällde ett flertal hundar, men det exakta antalet kunde inte ses. Det exakta antalet omhändertagna hundar för just Stockholm är därmed något högre än vad (Fig. 1) visar.

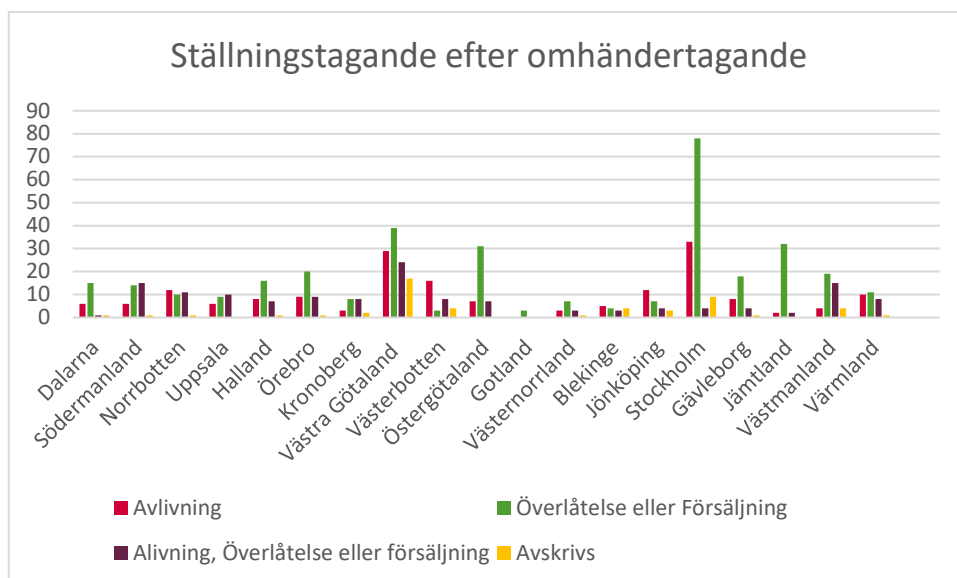
Ett omhändertagande kan ske baserat på 9 kap. 5 § i DL, dessa omhändertaganden brukar kallas planerade omhändertaganden. Omhändertaganden kan också ske baserat på 9 kap. 6 § i DL som brukar kallas omedelbara omhändertaganden. Antalet individuella djur framgår inte i (Fig. 2) utan här framgår antalet beslut om omhändertagande.

Figur 2. Antalet omhändertagande-beslut som var planerade respektive omedelbara.

Det totala antalet omhändertagande beslut i (Fig. 2) var 116 planerade omhändertaganden och 620 omedelbara, detta är inklusive Skåne som hade 8 planerade och 166 omedelbara omhändertagande beslut 2022.

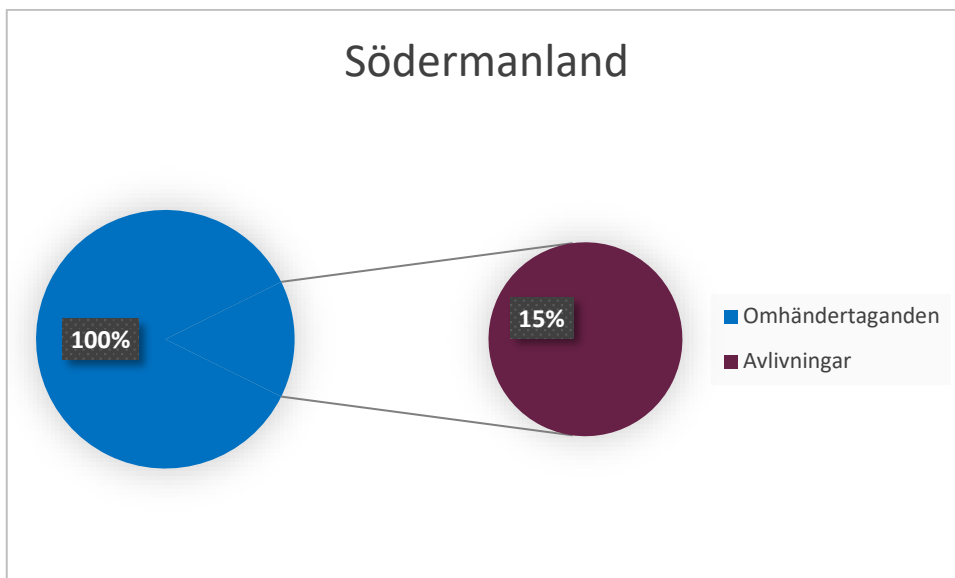
Alla länsstyrelser i (Fig. 2) utom Kronoberg visade sig göra betydligt fler omedelbara omhändertaganden, jämfört med planerade omhändertaganden.

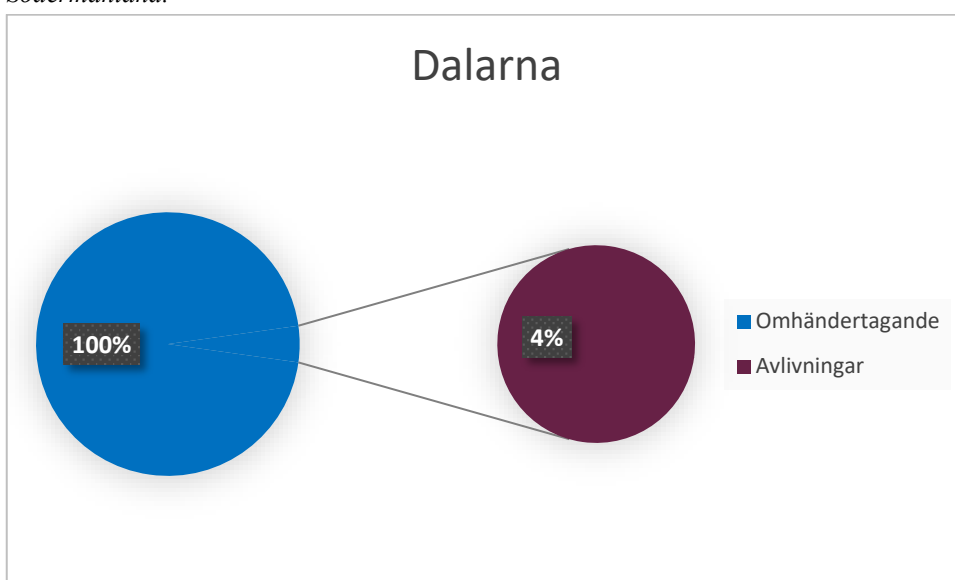
Figur 3. Länsstyrelsen ställningstagande efter omhändertagande (det vill säga, vad som ska ske efter omhändertagandet). I de flesta ärenden som leder till omhändertaganden, så är länsstyrelsens ställningstagande att djuren överläts eller säljs

Efter ett omhändertagande så beslutar länsstyrelsen enligt 9 kap. 8 § DL vad som ska ske med det omhändertagna djuret, beslutet visas i (Fig. 3). Djuret kan överlåtas eller säljas, men också beslutas att avlivas om omständigheterna kräver det. Att något avskrivs betyder att ärendet avslutats då handläggningen förlorat sitt syfte, det är därmed inget beslut som fattats. Det kan exempelvis bero på att omhändertagandet har omprövats eller hävts av någon anledning. En viktig sak att ha i åtanke här är att dessa beslut gäller ärenden, inte enstaka djur. Det betyder att en eller flera djur kan ingå i ett beslut för exempelvis ”Överlåtelse eller försäljning”. Det exakta antalet djur som ingår i ärendet kommer inte fram i (Fig. 3).

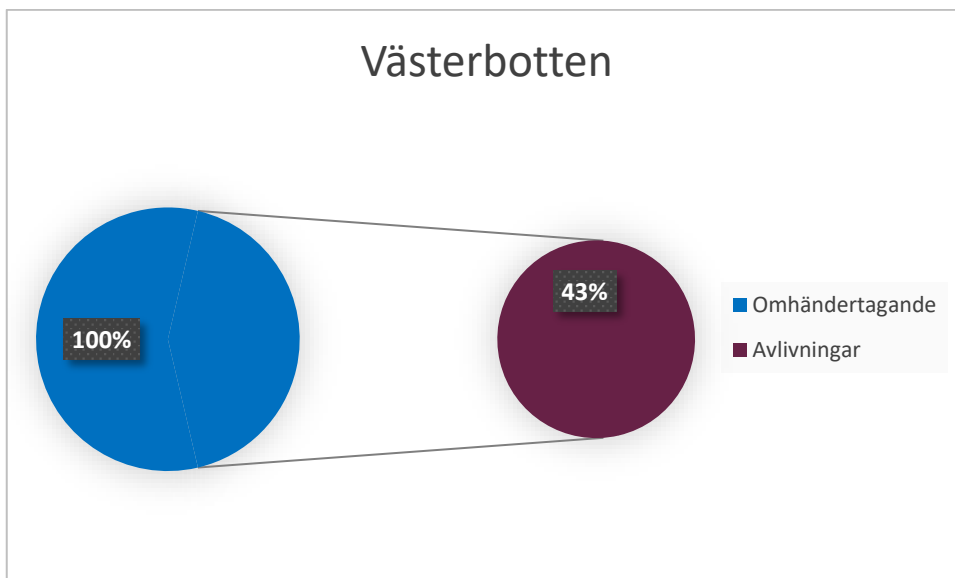
Cirkeldiagrammen i (Fig. 4) (Fig. 5) (Fig. 6) och (Fig. 7), visar antalet avlivningar procentuellt. Det är baserat på antalet individuella katter och hundar som avlivats efter omhändertaganden.

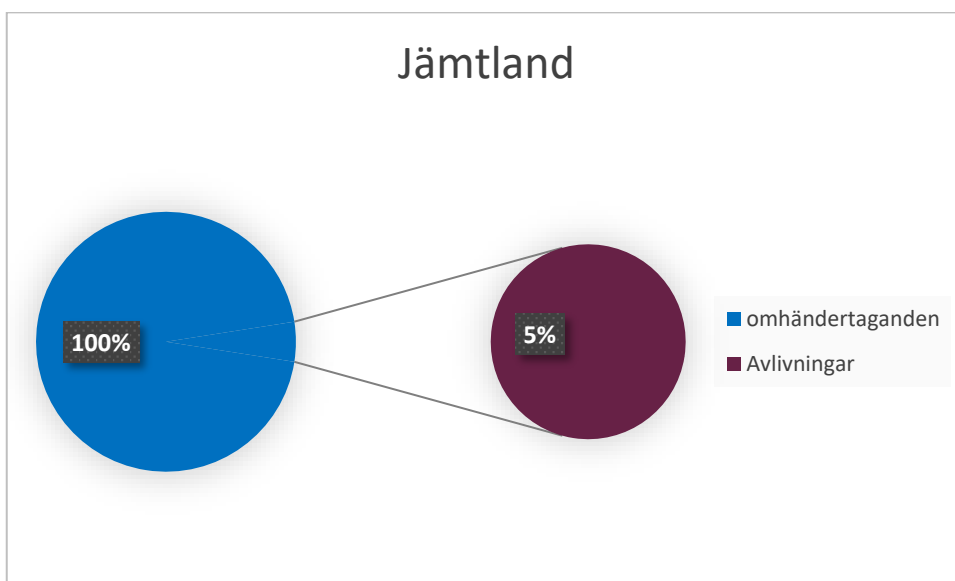
Figur 4. Procentuellt antal avlivade individer efter alla omhändertagande av katt och hund i Södermanland.

Figur 5. Procentuellt antal avlivade individer efter alla omhändertagande av katt och hund i Dalarna.

Figur 6. Procentuellt antal avlivade individer efter alla omhändertagande av katt och hund i Västerbotten.

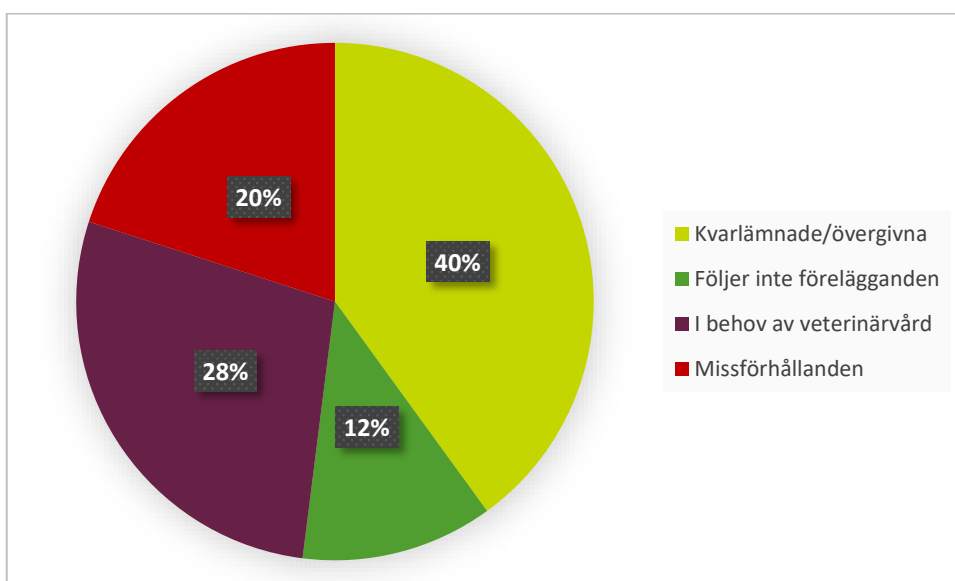

Figur 7. Procentuellt antal avlivade individer efter alla omhändertagande av katt och hund i Jämtland.

4.2 Vad kan leda till ett omhändertagande?

Fråga 1: Vad är den vanligaste anledningen till att ett djur omhändertas?

Svaren i (Fig. 8) kommer från 14 olika länsstyrelser i Sverige, frågan var öppen som gav länsstyrelserna möjlighet att ge flera svar på samma fråga. Det vanligaste svaret var att djuren blivit övergivna eller kvarlämnade, följt av att djuren var i akut behov av veterinärvård. "Missförhållanden" betyder att djuren lever i misär, det kan gälla både djuren och deras miljö. "Följer inte förelägganden" betyder att en person vid upprepande tillfällen inte följt de förelägganden och direktiv som länsstyrelsen gett dem för att åtgärda sin djurhållning, och därmed fått sina djur omhändertagna.

Figur 8. Svar till fråga 1. Vilken är den vanligaste anledningen till att ett djur omhändertas?

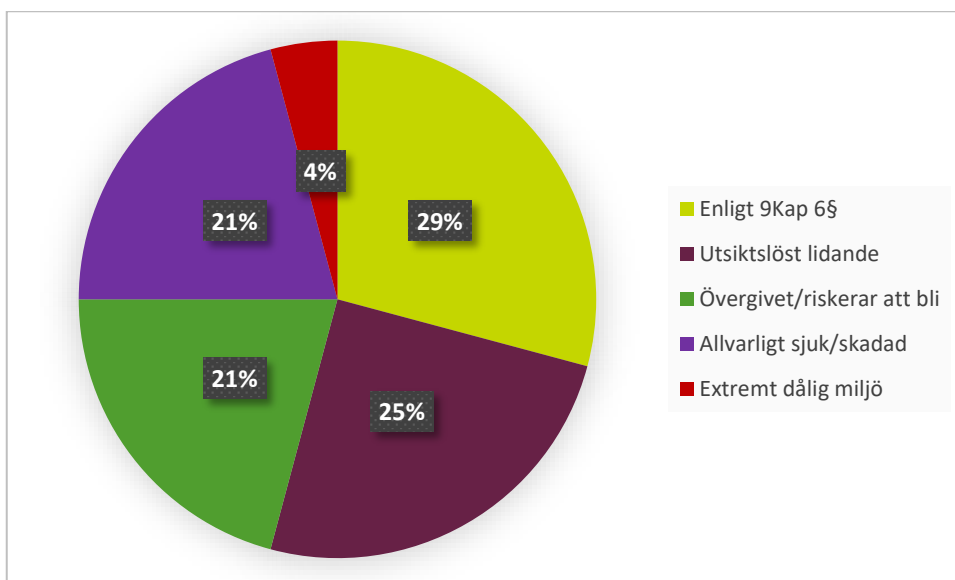
I intervjuerna som utfördes så var det blandade svar, vanligaste svaret var att djuret kan klassas som övergivet, eller att det är i akut behov av veterinärvård. Men även person som bryter mot djurförbud, och allvarliga brister som djurägaren inte rättar till. I en intervju tog en av personerna också upp tillsynslagen (2007:1150) där det handlar om djur som kan innebära ett hot mot människor som t.ex. farliga hundar.

Fråga 2: När skulle du bedöma ett djur att vara i sådant tillstånd att ett omedelbart omhändertagande behöver ske?

På denna fråga var det 16 länsstyrelser som svarade. De flesta svarade ord för ord det som 9 kap. 6 § DL anger vara grund för ett omedelbart omhändertagande, på alla tre punkterna så förutsätts det att djuret är utsatt för ett lidande. Svaren var följande,

- Det bedöms vara utsiktslöst att lidandet för djuret blir avhjälpt.
- Ägaren till djuret är okänd eller kan inte nås.
- Det i övrigt bedöms vara absolut nödvändigt från djurskyddssynpunkt.

Om man jämför svaren på frågan med lagstiftningen så är svaren fortfarande saker som faller under dessa punkter. Utsiktslöst lidande, allvarligt sjuk/skadat kan vara kopplat till att djuret är i akut behov av veterinärvård. Extremt dålig miljö kan falla in på första och tredje punkten. Övergivet/riskerar att bli faller in på både andra och tredje punkten.

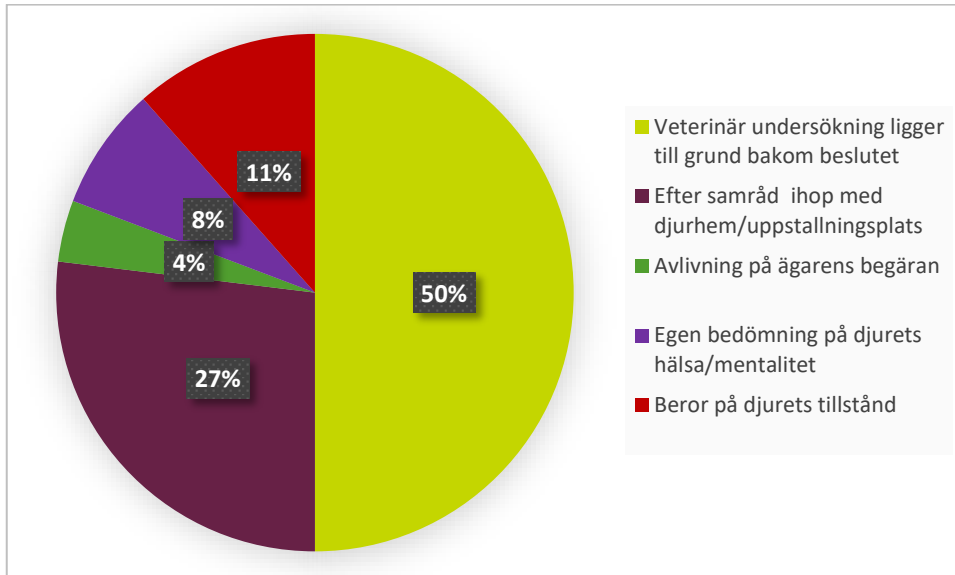
Figur 9. Svar till fråga 2. När skulle du bedöma ett djur vara i sådant tillstånd att ett omedelbart omhändertagande behöver ske?

I intervjuerna så var det främst punkterna från lagstiftningen som nämndes precis som ovan. Men också om djuret är utan mat och vatten som tydligt påverkat djuret. Det är helhetsbilden som avgör situationen.

Fråga 3: Efter ett omhändertagande, hur görs bedömningen huruvida ett djur ska säljas, överlåtas eller avlivas?

Totalt 16 länsstyrelser svarade på denna fråga. De flesta länsstyrelser nämnde att beslutet görs efter en veterinär-undersökning, följt av att länsstyrelsen gör en bedömning ihop med ett djurhem/uppställningsplats. Båda dessa svar är för att konstatera djurets tillstånd, även om bara 11% i (Fig. 10) nämnde djurets tillstånd

specifikt. Veterinär-undersökningen ger information om det fysiska tillståndet medan samråd med djurhem/uppställningsplats är till för att fastställa djurets mentala status.

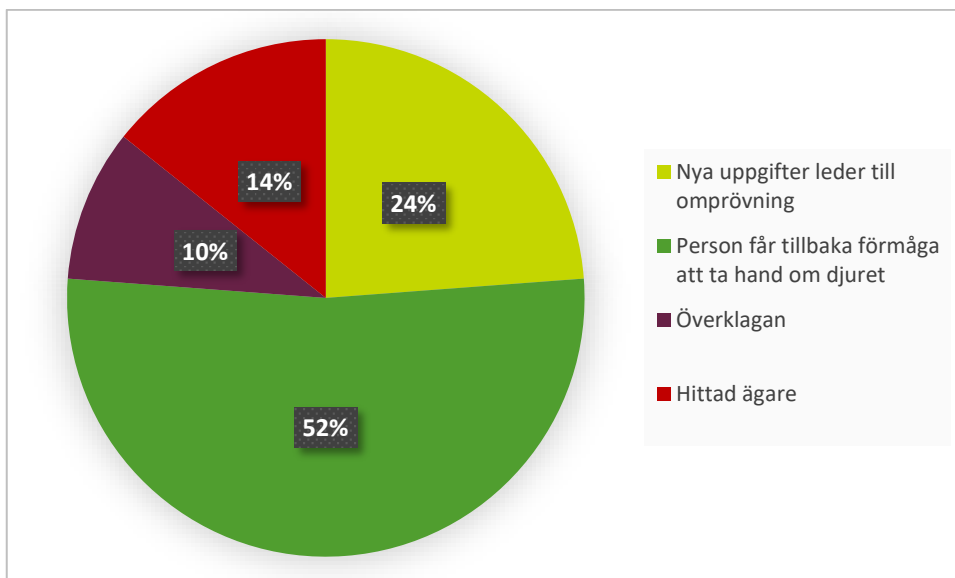

Figur 10. Svar till fråga 3. Efter ett omhändertagande, hur görs bedömningen huruvida ett djur ska säljas, överlåtas eller avlivas?

I intervjuerna med djurskyddshandläggare på Västmanlands och Uppsala länsstyrelser så var svaren att det berodde på djurens fysiska och/eller mentala tillstånd, samt eventuella kostnader som tillkommer då djuret ofta är i behov av vård. Denna utvärdering sker med hjälp av veterinär, uppställningsplats, och djurskyddshandläggarna själva.

Fråga 4: Vid vissa omhändertaganden så får ägaren tillbaka sitt djur, vad skulle kunna leda till att djuret lämnas tillbaka?

Totalt 15 länsstyrelser svarade på denna fråga. Det vanligaste svaret som kan ses i (Fig. 11) var att en person får tillbaka förmågan att ta hand om sitt djur, handlar främst om personer som har blivit gripna av polis, av sjukdom eller annan anledning förlorar förmågan att ta hand om sitt djur. Så om ingen tidigare historia indikerar på att djur farit illa hos ägaren, så kan denne få tillbaka sina djur när omständigheterna kring anledningen till att djuren behövde omhändertas ändrats. Nya uppgifter som leder till omprövning av beslutet är ett bredare svar, men även svaret om personens förmåga skulle kunna ses som en av dessa nya uppgifter.

Figur 11. Svar till fråga 4. Vid vissa omhändertaganden så får ägaren tillbaka sitt djur, vad skulle kunna leda till att djuret lämnas tillbaka?

I intervjuerna togs överklagan av länsstyrelsens beslut upp, men de flesta fall där djuret lämnas tillbaka efter ett omhändertagande handlar om att en djurägare råkat ut för något som gör att djuren tillfälligt lämnas utan tillsyn. Sedan kanske omständigheten ändras eller finns en anhörig som kan ta hand om djuret. Dessa djurägare brukar då inte heller ha någon tidigare historia av att missköta sina djur.

4.3 Hur kan samarbetet mellan länsstyrelsen och andra aktörer gå till vid omhändertaganden?

5: Hur viktigt är samarbetet med andra aktörer vid omhändertaganden, exempelvis katthem och hundstall?

Alla 16 länsstyrelserna som svarade på frågeställningen via mail, och de 2 länsstyrelser som intervjuades instämde i att samarbetet är mycket viktigt. Oavsett om det är samarbetet med veterinärer för att veterinärundersöka djur, eller om det handlar om transportörer, djurhem och polis, så spelar alla en viktig roll för djurskyddet.

Snabba telefonkontakter behöver ofta utnyttjas vid omedelbara omhändertaganden. Utöver ovannämnda aktörer togs även kronofogden, LRF:s omsorgsgrupp, hemtjänsten, och lantbrukare upp, som aktörer som också spelar en viktig roll i vissa ärenden. Katthem, utöver överlåtelse av katter, nämndes också som en extra viktig resurs vid fall av kattkolonier där länsstyrelsens egna resurser inte räcker till.

Sammanställning av svar till fråga 6. Hur kan samarbetet med dessa aktörer gå till?

Länsstyrelsen har upphandlat med vissa aktörer om deras tjänster. Vilka aktörer och kontakter länsstyrelser har tillgång till skiljer mellan länen. Det krävs också att länsstyrelsen har god kommunikation med aktörerna för att handläggningen ska gå så smidigt som möjligt.

- Veterinärer behövs för att undersöka och veterinärbesiktiga djur.
- Transport av större djur, något som kanske inte spelar lika stor roll för omhändertagande av katter och hundar, men är enormt viktiga för lantbruksdjur och andra större djur.
- Djurhem/uppställningsplatser som ökar länsstyrelsernas möjlighet att överlåta eller sälja omhändertagna djur. Djurhem kan också bidra med hjälp kring infångning och transport i vissa ärenden, deras hjälp är oerhört viktig.
- Experter i form av personer som har djupgående kunskap kring mer ovanliga djur, dessa personer kan arbeta professionellt med djur, eller vara

personer som håller djur i syfte av hobby, men innehar tydlig dokumenterad kompetens om djuren i fråga.

- Polis som genom handräckning gör det möjligt för djurskyddshandläggare att komma åt utrymmen om djurägare nekar dem tillträde, och bidra till säkerheten när det kan behövas.

Polisen kan bistå med handräckning, där tid och mötesplats kan bestämmas via telefon, så poliserna och handläggarna kan prata ihop sig innan en eventuell konfrontation. Anledningen till att kronofogden exempelvis är viktig är då de kan meddela att det finns övergivna eller vanvårdade djur när de genomför så kallad utmätning. LRF, hemtjänst, eller anhöriga kan fungera som viktigt stöd för djurhållare som fått sina djur omhändertagna. Lantbrukare är viktiga genom möjligheten att bidra själva eller genom sina kontaktnät hjälpa till med transport och uppställningsplatser vid omhändertagande av lantbruksdjur.

5. Diskussion

Resultatet visade att det generellt omhändertas fler katter än hundar i de allra flesta länen, detta beror troligtvis på så kallade kattkolonier som innebär en risk genom spridning av zoonoser och andra sjukdomar, utöver välfärdsrisken de har för katterna själva (Robertson, 2008). Det betyder att flera katter kan omhändertas i samma ärende. Dessa katter klassas som övergivna vilket gör att katterna uppfyller det som står i 9 kap. 6 §, punkt 2 i DL, vilket är en grund till ett omedelbart omhändertagande. Eftersom alla djuren i kolonin befinner sig i samma situation måste därför alla katterna omhändertas i ett sådant ärende. Enligt min uppfattning så drabbas framför allt katter av att överges, även om det med tid troligtvis kommer minska tack vare kompletteringen till lag (2007:1150) om tillsyn över katter och hundar, och med Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:34) om registrering av hundar och katter, vilken innebär att det nu är krav på att katter ska märkas och registreras. Något som tidigare hjälpte att minska antalet hundar som blev övergivna och antalet hundar som tvingats avlivas (Manning, 2017). Något som saknades innan ändringen då bara hundar omfattades av krav på märkning. Detta hade sin bakgrund i att lag (2007:1150) om tillsyn egentligen är till för att skydda människor från djuren, exempelvis aggressiva och farliga hundar, inte för att skydda djuren ifrån att bli övergivna som i stället ligger i DL, som är till för att skydda djuren. En förhoppning är att de övergivna katterna, och kolonierna som bildas kommer minska och därmed minska antalet omhändertaganden som behöver ske med övergivna djur som orsak. Det skulle ge djurskyddet större möjlighet att fokusera på djur som far illa av annan anledning.

Ett förvånande resultat var dock Södermanland som stack ut i jämförelse med övriga län och omhändertog hundar i mycket större utsträckning. Min första tanke var att det berodde på ett handhavande fel när svaret dokumenterades, men efter att ha granskat svaret ett flertal gånger så stämde det, 53 hundar omhändertogs men bara 17 katter under 2022 i Södermanland. Varför är svårt att svara på, jag har inte kunnat hitta något som skulle visa att Södermanland gör något annorlunda i hantering av ärenden gentemot andra län.

Att omedelbara omhändertaganden enligt 9 kap. 6 § DL var vanligare än planerade enligt 9 kap. 5 § DL var något väntat. Under intervjuerna tillfrågades djurskyddshandläggarna vad de själva trodde var orsaken till detta. Svaret jag fick på detta var att planerade omhändertagande innebär en lång process jämfört med omedelbara omhändertaganden. Vid omedelbara omhändertaganden är djuret ofta i så dåligt skick att omhändertagandet är akut, ”djuret lider genom att det är övergivet” ”djuret är så sjukt att det måste få veterinärvård nu”, det finns med andra ord inte tid att avvakta med omhändertagandet. För ett planerat omhändertagande så handlar det vanligtvis om att djuret även här är utsatt för ett lidande, låt säga att djuret befinner sig i en dålig miljö som orsakar stress. Ett exempel på sådan dålig miljö beskrevs av Beerda *et al* (1999) som visade i sin studie där hundar utsattes för sociala- och utrymmes-begränsningar att hundarna orsakades stress och lidande. Hundarna som var utsatta för begränsningarna hade ökade kortisolnivåer i urinen som tyder på stress och hypoaktivitet i HPA axeln, vilket tros hänga ihop med kronisk stress (Beerda *et al.*, 1999). Även Loberg & Lundmark (2016) gjorde en studie som visade att ökad yta också ökade lekbeteende hos katter som hölls i grupp. Lekbeteende har använts som en indikator på bra djurvälstånd (Ahloy-Dallaire *et al.*, 2018). Sjukdom eller avsaknad av god hälsa som inte åtgärdas, kan också innebära ett lidande (Dawkins, 2003). Om djurägaren får ett föreläggande, det vill säga ett skriftligt krav på att åtgärda brister, om att rätta till det som bryter mot antingen DL eller annan lagstiftning kan ett omhändertagande enligt 9 kap. 5 § DL behöva ske om djurhållaren inte följer förelägget. Djurägaren har därmed fått möjligheten att åtgärda sina brister men valt att inte följa det länsstyrelsen har begärt. Sen finns det fall där ägaren inte kan ta hand om djuret på grund av sjukdom eller att ägaren blivit frihetsberövad, men det är generellt dessa fall då djuren lämnas tillbaka när omständigheterna ändrats eller en anhörig kan ta på sig ansvaret för djuret.

5.1 Beslut efter omhändertagande

När det gäller länsstyrelsens beslut om vad som ska ske efter omhändertagandet, vilket sker med hjälp av 9. kap 8 § i DL, så var överlåtelse eller försäljning det som var det allra vanligaste beslutet efter omhändertagandet, med undantag för Västerbotten, Jönköping, Blekinge och Norrbotten där avlivning var ett vanligare beslut. Men det är fortfarande viktigt att tänka på att detta inte gäller antalet individuella djur. Antalet djur som avlivats, har i regel varit lägre jämfört med antalet djur som fått nya hem genom överlåtelse eller försäljning, något som också stämde med Västerbotten, då 43% av omhändertagandena ledde till avlivning och resterande 57% bör falla in på överlåtelse/försäljning. Att överlåtelse är det vanligaste beslutet i de flesta län är inget som förvånar mig efter intervjuerna jag haft med djurskyddshandläggarna. De försöker alltid överlåta eller sälja djuret om djurets tillstånd ger den möjligheten. "Avlivning överlåtelse eller försäljning" var en annan typ av beslut som innebär att någon eller flera av dessa ställningstaganden kan stämma, och kan innebära allt från att flera djur överlåtits till att ett enstaka djur avlivats, till att inget djur har avlivats. Då kan någon annan ha gjort bedömningen av om djuret är i sådant tillstånd att det går att överlåta eller inte, detta kan röra sig om en veterinär eller ett djurhem som bedömer om djuret är i tillräckligt bra fysiskt eller psykiskt tillstånd att djuret kan överlåtas. Med andra ord så framkommer det inte riktigt vad som skett i dessa beslut utan, där behöver man gå in i ärendena och ta del av detaljerna i handläggningen. Det var en orsak till att vissa länsstyrelser inte kunde skicka information på antalet individuella djur som avlivats. Länsstyrelsen behöver använda sin tid effektivt och kan därför inte gå in och titta detaljer i varje enskilt ärende. I vissa fall överläts också djuren i de här fallen till någon annan aktör som bedömde djurets skick.

Avlivning uppgavs vara det beslut som togs när andra alternativ bedömdes omöjliga, på grund av att djuret antingen var sjukt eller psykiskt inte klarade av att omplaceras. Ett sådant exempel kan vara vissa katter som levt hela sina liv ute innan omhändertagandet. Kessler & Turner (1997) visade att katter från frilevande grupper oavsett gruppstorlek upplever högre nivåer av stress under de första veckorna på ett katthem. Man skulle därför kunna dra slutsatsen att för vissa förvildade katter så kan infångandet och uppställningen orsaka mycket stress, något

som kanske sedan består i det nya hemmet, Kessler & Turner (1997) studie visade att en tredjedel av katterna i studien upplevde tvåveckorsperioden på katthemmet som stressfull, och stressnivån sjönk inte likt de andra två tredjedelarna av katterna i studien. Katten kan därmed bli svår att omplacera och i slutändan bedömas lida om stressnivåerna inte går ned med tiden. En omplacering skulle därför i vissa av de här svåra fallen kunna orsaka ett lidande från stressen som bedöms vara utsiktslöst. En avlivning kan därför i dessa fall anses som bäst för djurets välfärd. Beslut om avlivning och överlåtelse, försäljning eller avlivning är relativt vanliga. En förklaring till det höga antalet är att flera djur, som har bedömts olika kan ingå i besluten. Informationen om typ av beslut kommer ifrån länsstyrelsernas arbetsplaner där besluten enligt 9 kap. 8 § DL har räknats ihop från varje län. I de fall som länsstyrelserna kunde bidra med information om det exakta antalen djur som omhändertagits och avlivats i länen kan man jämföra detta med antalet beslut av de olika typerna. Ett perfekt exempel på det är Dalarna som hade 6 beslut om avlivning och 15 beslut av överlåtelse/försäljning. Men när man tittade på antalet individuella djur som avlivats i Dalarna så var det endast 4% avlivningar av de 86 katter och hundar som omhändertogs år 2022. Det visar därmed att antalet djur som ingår i besluten för överlåtelse/försäljning är betydligt fler jämfört med djuren som ingått i beslut om avlivning. Västerbotten hade däremot en större andel avlivningar gentemot de andra länen. Spekulative tankar kring vad det skulle kunna bero på är saknad av resurser eller att länet är mer glesbebyggt. Båda dessa skulle kunna leda till att djurskyddshandläggare inte kommer fram i tid, eller att sjuka djur inte upptäcks lika lätt, vilket gör att det anmäls mindre och alldeles för sent. Västerbottens svar på frågeställningen tyder på att länet bedömer när djur ska avlivas efter samma kriterier som övriga län, och det finns därmed inget som tyder på att Västerbotten skulle vara mer benägna att besluta om avlivning. Min egen misstanke är att djuren kan vara i sämre skick när länsstyrelsen kommer fram, vilket gör avlivning ett bättre alternativ ur djurskyddssynpunkt.

5.2 Samarbeten

För djurskyddets arbete är samarbeten med andra aktörer oerhört viktigt, Det kom fram i intervjuerna såväl som frågeställningen som skickades ut. Det är intressant att se hur en myndighet är beroende av utomstående aktörer för att deras handläggning och arbete ska gå effektivt. Ett intressant fall som dök upp i en av intervjuerna var att länsstyrelsen hade använt sig av en ordningsvakt för att bidra med extra säkerhet för en person som skulle komma och sköta djuren innan de kunde omhändertas. Det som har blivit uppenbart är att länsstyrelsen använder sig av sina kontakter effektivt, och då varje enskilt fall ser annorlunda får länsstyrelsen samarbeta och pussla ihop det så att ärendet får den bästa möjliga lösningen.

5.3 Etiska aspekter

Omhändertaganden är ärenden där mycket känslor är inblandade. Att få ett djur omhändertaget betyder för många att en familjemedlem tas ifrån dem och detta orsakar givetvis starka känslor som kan visa sig genom både sorg och ilska. Men genom detta arbete kan man förhoppningsvis påvisa att djurskyddshandläggarna bara försöker hjälpa djuren. I intervjuerna med djurskyddshandläggarna ställdes också frågan om omhändertaganden var psykiskt jobbigt för handläggarna jämfört med andra ärenden. Svaren var något blandade där vissa inte tyckte det var jobbigare, då omhändertagandet var nödvändigt ur djurskyddssynpunkt. Men vissa kände att de fall som gäller äldre eller sjuka personer som kanske förlorat förmågan att ta hand om sina djur, även om de var väldigt måna om djuret, var jobbiga. Djuret kan betyda allt för personen, men djuret är i behov av ett omhändertagande vilket är en väldigt sorglig situation, dessa fall är därmed påfrestande för alla parter inblandade. Arbetet visar att samtliga intervjuade djurskyddshandläggare visar att de arbetar rättssäkert och med gott lagstöd. Den allra bästa lösningen för både länsstyrelsen och djurhållaren är de fall där djuret inte behöver omhändertas och djurägaren följer länsstyrelsens förelägganden för att åtgärda sin djurhållning. Då kan djurhållaren behålla djuret, vilket innebär att länsstyrelsen kan fokusera sina resurser på andra ärenden och djurägaren som debiteras i första hand slipper eventuella kostnader som kan medfölja ett omhändertagande, vilket är den optimala och mest hållbara situationen för alla parter inblandade, vare sig det är djurhållare, djur eller myndighet.

5.4 För och nackdelar med metoden

Metodens styrkor är desamma som dess svagheter, de öppna frågorna som ställdes. Det fanns en styrka i att en öppen fråga som tillåter mer fördjupning och tankar kring svaret, vilket inte bara leder till ett ja eller nej, utan en djupare förklaring. Men öppna frågor är också en nackdel i att svaret inte alltid blir lika tydligt. Det gjorde att jag själv fick vara mer noggrann och ta mig tid till att lyssna igenom och dokumentera det aktuella svaret. Mailet som jag skickade ut för att begära ut uppgifter om omhändertaganden och avlivningar kunde också omformulerats i tydligare punktform för länsstyrelserna som i vissa fall hade svårt att förstå vilka uppgifter jag sökte. Hade det funnits mer tid för både mig själv och länsstyrelserna hade jag gärna försökt ordnat intervjuer på fler länsstyrelser där jag haft möjlighet att fråga om förtydligande eller göra uppföljdsfrågor, och i samband med det gjort en tydligare enkät i stället för frågeställningen som skickades via mail, det hade kanske underlättat för länsstyrelserna. Aktuella felkällor som kan vara viktiga att ha i beaktning är framför allt den mänskliga faktorn, både från länsstyrelsens tolkning av mina frågor såväl som min sammanfattning av deras svar som gjordes för hand, efter noggrann granskning och sortering.

5.5 Framtida undersökningar

Nya frågeställningar för framtida studier skulle kunna vara

- Djurskyddet Skåne. En fördjupning kring omhändertagandet av djur och hur skiljer det från andra län?

Jag fick med mig vissa uppgifter om beslut efter omhändertaganden från länsstyrelsen Skånes arbetsplan. Skåne hade hundratals fler omhändertaganden än resterande län, även om länet jämfördes med andra län som har liknade population och storlek. Varför det skiljer så mycket kan jag inte svara på, det ska inte heller vara någon skillnad mellan länen i bedömningen som sker. Så en fördjupande studie i Skånes djurskyddsarbete gentemot ett urval av län med liknade population och storlek vore intressant. Det arbetet skulle därför kanske kunna få reda på om det är något speciellt i bedömningen, om Skåne av någon anledning kanske har ett större problem med misskötsel av djur och en anledning till varför det i så fall är vanligare, eller annan faktor som kanske inte är uppenbar för personer utanför Skåne och deras länsstyrelse.

- Lagstiftning och föreskrifter, vad saknas?

I intervjuerna ställde jag ofta frågan ur ett eget intresse om djurskyddshandläggarna upplever att något saknas i lagstiftningen, jag fick blandade svar med några som tyckte den idag var tillräcklig och inget mer krävdes. Men det vanligaste svaret var att ”74 §” som fanns i den gamla djurskyddsförordningen saknas i den nya, och har försvårat deras arbete. Detta kan även läsas i den Nationella djurskyddsrapporten från 2022 som en orsak till årets nedgång av kontrollinsatser (Statens jordbruksverk, 2023). Denna paragraf gjorde att länsstyrelsens förelägganden, beslut om omhändertagande och djurförbud kunde gälla direkt även om det överklagades. Något det flesta av djurskyddshandläggarna vill få tillbaka då borttagandet har försvårat handläggningen av vissa jobbiga ärenden. Detta kan tyda på att det som står i 35 § förvaltningslagen (2017:900) om att en myndighet får verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det av någon anledning inte ses som tillräcklig för att ersätta 74 § i den äldre

versionen av DL. En tanke går till 4 § i förvaltningslagen (2017:900) som gör att andra lagar och förordningar tillämpas före om något i dem avviker från förvaltningslagen (2017:900). Detta skulle därför behöva ses över och kan vara av intresse för länsstyrelserna.

6. Slutsats

I första frågan om hur många djur som omhändertas och avlivas skiljer det mellan länen och beror givetvis på länets storlek och population, men om man räknar ut totala antalet katter och hundar som omhändertogs i Sverige för de elva län som kunde bidra med sådan information så omhändertogs 492 katter och 226 hundar, detta ger ett medeltal på cirka 45 katter och 21 hundar per län. Katter omhändertas i betydligt större utsträckning med undantag för Södermanland och Stockholm. Hur många av dessa som avlivas ligger runt 10%, då Södermanland hade avlivat 15% av djuren och Jämtland låg på 5% av de omhändertagna djuren. Ett län som stack ut var Västerbotten som avlivade 43% av de omhändertagna djuren, orsaken till detta är inte utredd.

I andra frågan om vad som kan leda till ett omhändertagande visade det sig att de vanligaste ärendena var omedelbara omhändertagande med orsaken att djuren anses vara övergivna eller är i akut behov av veterinärvård.

I tredje och sista frågan om hur samarbetet mellan länsstyrelsen och andra aktörer kan gå till beror på vilken aktör det handlar om. Med poliser så bestäms en mötesplats innan där polisen och djurskyddshandläggarna går igenom vad som ska ske, eventuell hotbild och vad som kan förväntas av poliserna. Sen har länsstyrelsen tidigare upphandlingar med olika aktörer som kan bidra med uppställning eller transport, kontakten med dessa aktörer verkar främst ske via telefon där de blir uppringda när deras hjälp kan vara nödvändig. Samarbetet mellan aktörerna ansågs som mycket viktigt från alla djurskyddshandläggare som svarat på frågan i både intervjuerna och mailet som skickades ut.

Referenser

- Ahloy-Dallaire, J., Espinosa, J., Mason, G. 2018. Play and optimal welfare: does play indicate the presence of positive affective states. *Behavioural processes*. 156, 3-15
- Bateson, P. 1991. Assessment of pain in animals. *Animal behaviour*. 42, 827-839
- Beerda, B., Schilder, M, B, H., Bernadina, W., Van Hooff, J., De Vries, H, W., A Mol, J. 1999. Chronic stress in dogs subjected to social and spatial restriction. II. Hormonal and immunological responses. *Physiology & behavior*. 66, 243-254
- Dawkins, M, S. 2003. Behaviour as a tool in the assessment of animal welfare. *Zoology*. 106, 383-387
- Djurskyddslagen (2018:1192)
- Garner, J, P., 2005. Stereotypies and other abnormal repetitive behaviors: potential impact on validity, reliability, and replicability of scientific outcomes. *Ilar journal*. 46, 106-117
- Jordbruksverket, 2023. [Djurskyddet i Sverige - Jordbruksverket.se](#), använd 2023-06-04
- Jordbruksverket, 2023. [Statistik ur hundregistret - Jordbruksverket.se](#), använd 2023-06-04
- Kessler, M, R & Turner, D, C. 1997. Stress and adaptation of cats (*Felis silvestris catus*) housed singly: in pairs and in groups in boarding catteries. *Animal Welfare*. 6, 243-254
- Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter
- Loberg, J, M & Lundmark, F. 2016. The effect of space on behaviour in large groups of domestic cats kept indoors. *Applied animal behaviour science*. 182, 23-29
- Lundmark, F., Berg, C., Schmid, O., Behdadi, D. & Röcklinsberg, H. 2014. Intention and values in animal welfare legislation and standards. *Journal of agricultural and environmental ethics*. 27, 991-1017
- Länsstyrelsen, 2023. [Skötsel av djur | Länsstyrelsen Västmanland \(lansstyrelsen.se\)](#), använd 2023-08-07
- Manning, P, R. 2017. Abandonment, stray dogs and compulsory microchipping. *Veterinary record*. 180, 80-104
- Proposition 2017/18:147 2009. Ny djurskyddslag. Näringsdepartementet. Stockholm: Regeringskansliet
- Robertson, S, A. 2008. A review of feral cat control. *Journal of feline medicine and surgery*. 10, 366, 375
- Statens jordbruksverks, 2023. Nationell djurskyddsrapport 2022. En redovisning av kontrollmyndigheternas arbete. Jönköping. [Nationell djurskyddsrapport 2022 - Jordbruksverket](#)

- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:34) om registrering av hundar och katter. Jönköping. Statens jordbruksverk
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter. Jönköping. Statens jordbruksverk
- Striwing, H. 1998. Djur som brottsoffer. Nora: Nya Doxa
- Walsh, F. 2009. Human-animal bonds II: The role of pets in family systems and family therapy. *Family process*. 48, 481-499

Populärvetenskaplig sammanfattning

Djurskydd är ett ämne som anses viktigt och av intresse för många djurhållare. Men för personerna som arbetar med att upprätthålla djurskyddet så råder det blandade känslor. Av vissa så uppskattas djurskyddshandläggarnas arbete, men för andra är det en myndighet som inkräktar i människors privatliv och missbrukar den makt de innehar.

Detta arbete fokuserar därför på omhändertaganden av katt och hund i hopp om att skapa förståelse för djurskyddsarbetet som utövas genom det den svenska lagstiftning säger, något som också svaren i frågeställningen som skickades ut till länsstyrelserna visade. Det visar därför att de flesta omhändertaganden som sker är befogade och uppfyller de krav djurskyddslagen säger ska vara uppfyllda för att djuret ska kunna omhändertas. De vanligaste anledningarna till att djur behöver omhändertas var att djuren blivit övergivna eller är i behov av veterinärvård. Omhändertaganden kan ske genom två paragrafer i lagstiftningen, antingen sker det omedelbart, eller så kan det vara ett planerat omhändertagande som är vanligare när djurägaren exempelvis inte följt länsstyrelsens förelägganden om att rätta till sin djurhållning vid upprepande tillfällen.

Arbetet tar också upp antalet djur som omhändertas i de olika länen i Sverige, I de länen som denna information kunde sammanställas så omhändertas det fler katter än hundar, med enstaka län, där omhändertagande av hund var vanligare. När det kommer till hur många av dessa djur som avlivas är det väldigt få. I de allra flesta län ligger antalet beslut om avlivning under 10% av de omhändertagna djuren. Länsstyrelsen försöker i regel omplacera eller sälja djuren, något som framgick i intervjuerna som gjordes med djurskyddshanläggare i Uppsala och Västmanlands län. Resultatet om att avlivningar vanligtvis ligger under 10% av omhändertaganden speglar därför svaren från djurskyddshandläggarna. När djuret avlivas sker det vanligtvis för att djuret inte kan omplaceras, det kan antingen bero på att djuret är så pass skadat eller sjukt att det är orimligt att omplacera djuret då lidandet kommer bestå. Eller att veterinärkostnaderna blir för dyra för den nya ägaren av djuret

som kommer behöva stå för den kostnaden. Djuret kan också av psykiska anledningar inte vara omplaceringsbart.

I omhändertaganden så är också andra aktörer iblandande så som polis, transportörer, djurhem och fler. Något gällande dessa aktörer som alla djurskyddshandläggare från intervjuerna och de svar från länsstyrelserna via frågeställningen var överens om, var att samarbetet med dessa är väldigt viktigt för djurskyddsarbetet, både för handläggningens snabbhet och effektivitet, men även för djuren som ska omhändertas.

Tack

Jag vill skicka ut ett stort tack till min handledare Jenny Yngvesson och biträdande handledare Alexandra Røjder för deras stöd och vägledning under arbetets gång. Så vill jag också passa på att skicka med ett tack till alla länsstyrelser och personer som deltagit genom att skicka uppgifter, svara på frågor eller ställt upp på intervjuer. Tack så mycket.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.